

ת"פ 36160/01/16 - מדינת ישראל נגד מ ג

בית משפט השלום בטבריה

ת"פ 36160-01-16 מדינת ישראל נ' ג
04 דצמבר 2016

בפני כב' השופט יריב נבון

בעניין:

המאשימה

מדינת ישראל

נגד

הנאשמת

מ ג

נוכחים:

מטעם המאשימה: מתמחה - גב' לינה פרקליטות מחוז צפון מטעם הנאשמת: בעצמה וב"כ עו"ד אליהו אברם

[פרוטוקול הושמט]

גזר דין

ללא הרשעה

פתח דבר:

1. להשתלשלות ההליכים החריגה בתיק זה השלכות משמעותיות, ואף השפעה ישירה על ההכרעה הסופית, ולכן מן הראוי לפרטה בפתח הדברים.
2. כנגד הנאשמת הוגש ביום 19.1.2016 כתב אישום, המייחס לה עבירות שעניינן הזנחת ילדים; תקיפת קטין; איומים והפרת הוראה חוקית. בד בבד, הוגשה בקשה למעצרה עד תום ההליכים. במסגרת הליכי המעצר, התקבלה בעניינה של הנאשמת ביום 24.1.2016 חוות דעת מטעם הפסיכיאטר המחוזי, אשר נערכה על ידי ד"ר א. דרבאנסקי, בה צוין כי הנאשמת אובחנה כלוקה במחלה נפשית כרונית וכן אובחנו במהלך אשפוזה סימנים פסיכוסטיים חריפים, מחשבות שווא, הפרעות שונות וירידה משמעותית ברמת התפקוד והשיפוט. בחוות הדעת נקבע כי הנאשמת חסרת תובנה למצבה, שרויה במצב פסיכוסטי פעיל ולכן אינה כשירה לעמוד לדין, ואף לא הייתה ברת עונשין בעת ביצוען של העבירות בשל מצב פסיכוסטי פעיל.

3. בישיבה שהתקיימה בתאריך 10.2.2016 טען הסנגור, עו"ד אליהו, כי בניגוד לאמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית הוא סבור כי הנאשמת כשירה לעמוד לדין. לדבריו, הנאשמת מתייחסת בהבנה לאישומים המיוחסים לה ומשתפת עמו פעולה. לנוכח האמור, ביקש הסנגור לעכב את ההכרעה בדבר כשירותה של הנאשמת עד לאחר שתתקבל חוות דעת פסיכיאטרית נוספת, אשר תיערך על ידי פסיכיאטר מטעמם.
4. בתאריך 20.3.2016 אכן התקבלה חוות דעת פסיכיאטרית מטעם ההגנה, אשר נערכה על ידי ד"ר סילביו גוטקובסקי. מחוות דעתו עולה כי לא ניתן לנתק את הקשר בין מותו הפתאומי של בעלה של הנאשמת בגיל צעיר ומערכת היחסים רוויית המתחים והקונפליקטים בתקופת אבל זו בינה לבין בן זוגה ערן (המתלונן), לבין מצבה הפסיכוטית בעת ביצוען של העבירות. על אף האמור, ד"ר גוטקובסקי התרשם כי הנאשמת מבינה היטב את ההליך הפלילי ויכולה ללא קושי להשתתף בו ולתרום להגנתה. היא צלולה, רגועה והגיונית, ללא כל הפרעה בשיפוט. על אף שבמועד הרלוונטי לכתב האישום אכן התרחשה גלישה פסיכוטית עם אופי מניפורמי, כיום אין תופעות פסיכוטיות כלל, אין פגיעה בשיפוט או בתפיסת המציאות ובסה"כ עסקינן בתגובת אבל אופיינית, על רקע הפרעת אישיות גבולית.
5. לבקשת המאשימה, הוריתי לפסיכיאטר המחוזי להעריך מחדש את כשירותה של הנאשמת לעמוד לדין, לנוכח חלוף הזמן מאז נערכה חוות הדעת הקודמת ולנוכח חוות דעתו של ד"ר גוטקובסקי. חוות דעת עדכנית מטעם הפסיכיאטר המחוזי הוגשה ביום 5.4.16 וממנה עולה כי אכן חלה הטבה במצבה הנפשי של הנאשמת, היא מבינה את ההליך המשפטי ומסוגלת ליטול בו חלק ולכן היא כשירה לעמוד לדין. עוד נקבע כי מאחר ובמועד ביצוע העבירות הייתה הנאשמת שרויה במצב מאני פסיכוטית חריף היא לא הייתה מסוגלת להימנע מביצוען, ולכן לא הייתה ברת עונשין.
6. בישיבה שהתקיימה בתאריך 6.4.2016, חלקה המאשימה על הקביעה בחוות הדעת הפסיכיאטרית לפיה הנאשמת לא הייתה ברת עונשין בעת ביצוען של העבירות. לכן, נקבע התיק לשמיעת הראיות. הסנגור לא חלק על עמדת המאשימה בדבר הצורך לברר את סוגיית אחריותה הפלילית המהותית של הנאשמת, ואף הצהיר כי אין בכוונתם להעלות טענת הגנה בדבר אי שפיות.
7. בהמשך לאמור, בישיבה שהתקיימה בתאריך 14.6.2016, הציגו הצדדים הסדר דיוני במסגרתו תוקן כתב האישום. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה כי הנאשמת מתגוררת עם 4 מילדיה הקטינים בטבריה והם מטופלים על ידי מחלקת הרווחה בצפת ובטבריה. במועדים הרלוונטיים, היה ערן כץ (להלן: "המתלונן") בן זוגה לשעבר של הנאשמת ולשניים ילד משותף, מ', יליד שנת 2009. בין הנאשמת למתלונן קיימים הסדרי ראייה אשר נקבעו על ידי בית המשפט בתאריך 29.8.2013 לגבי בנם המשותף, לפיהם מ' יהיה אצל המתלונן מידי סוף שבוע שני מיום חמישי בשעה 16:00 ועד שעה לאחר צאת השבת. בתאריך 7.1.2016, היה על הנאשמת להתייצב בשעות הבוקר לדיון בבית משפט לענייני משפחה בעניין המשמורת על מ' אך היא לא התייצבה, חרף צו של בית המשפט. תחת זאת, יצאה הנאשמת מהדירה והשאירה את שתי ילדותיה הקטינות א.ל. ו - מ.ש. לבדן בדירה ולקחה עמה את מ' ואת התינוקת י.א. בהמשך, בהוראת הנאשמת, א.ל. ומ.ש. נסעו בגפן באוטובוס אל בית חברתה של הנאשמת הממוקם בקצה העיר טבריה, כשהן לא מקולחות ולבושות בבגדים קצרים. הנאשמת הותירה את בנותיה בבית חברתה עד שעות הערב, אז ביקשה מאחותה לקחתן משם משום שלא היה בדעתה

לשוב לביתה באותו לילה. בשעות הערב, נסעה הנאשמת עם מ' והתינוקת י.א. לתל-אביב, וזאת בניגוד לצו בית משפט לפיו בשעות הערב אמור היה מ. להיות עם המתלונן. בהמשך לאמור, בתאריך 8.1.2016, בסמוך לשעה 03:00, עת שהתה המתלוננת ביחד עם מ. והתינוקת י.א. בתל-אביב, התקשרה הנאשמת למתלונן ואמרה לו שדמו של המתלונן יהיה על ידה "כמו שנוהגים במשפחות הבדואים שנוגעים באישה".

8. במסגרת ההסדר האמור, הודתה והורשעה הנאשמת בעבירות המיוחסות לה בכתב האישום המתוקן, דהיינו - **איומים**, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**"); **והפרת הוראה חוקית** לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין. עוד סוכם בין הצדדים כי הנאשמת תופנה לשירות המבחן לעריכת תסקיר בעניינה, כאשר הסנגור ידרוש כי תיבחן האפשרות לבטל הרשעתה ואילו המאשימה תעמוד על הרשעתה.

תסקיר שירות המבחן:

9. מתסקיר שירות המבחן אשר נערך בתאריך 5.10.16 עולה כי הנאשמת בת 42, אם ל - 5 ילדים, אשר כיום אינם בחזקתה בהתאם להחלטת בית משפט לענייני משפחה, זאת בשל הידרדרות במצבה הנפשי. בהיותה בת 5 עלתה הנאשמת לישראל מארה"ב. בעברה שלוש מערכות יחסים זוגיות. לטענתה, כבר בתחילת מערכת היחסים בינה לבין המתלונן חוותה יחס שתלטיני ואלימות נפשית, ותלונות חוזרות למשטרה כאמצעי לשליטה בה. לפני כ - 4 שנים נישאה ליעקב, אשר נפטר באופן פתאומי בגיל צעיר, וניכר כי היא נתונה עדיין בשלב ראשוני של עיבוד האובדן. משיחה עם המתלונן עלה כי בעקבות דרישת הנאשמת לנסוע עם בנם המשותף לטיול במדינות ערב, פנה לבית המשפט להוצאת צו איסור יציאה מן הארץ. מרגע זה, לדבריו, חל שינוי ביחסיהם והיא החלה לנהוג באלימות כלפיו, בעיקר מילולית, ומנעה מפגשים עם בנו.

10. בהתייחסה לעבירות נשוא כתב האישום המתוקן קיבלה הנאשמת אחריות על ביצוען ותיארה את הרקע לביצוען, את מערכת היחסים הקשה והתלונות החוזרות ונשנות מצד המתלונן כלפיה בנוגע לאי עמידתה בתנאי הסדר הראייה. הנאשמת אישרה כי אכן הטיחה בו בטלפון איום, כמתואר בכתב האישום המתוקן, כדרך להדוף אותו ואת התנהגותו שנחווה כמטרידה כלפיה, אך היא מבינה כי שגתה בהתנהגותה.

11. מחוות הדעת הפסיכיאטריות עולה כי הנאשמת אושפזה במהלך הליך זה בשל מצב פסיכוטי אך שוחררה לאחר שמצבה התייצב, וכיום היא מבקרת בקליניקה של פסיכיאטר פרטי לצורך קבלת טיפל תרופתי, אשר הוביל אף הוא לשיפור נוסף במצבה. על אף האמור, שירות המבחן התרשם כי עדיין ניכר הקושי של הנאשמת לייצב מערכות אחרות בחייה, כגון זו התעסוקתית, מערכת זוגית ונישואין, וכן מקום המגורים, וזאת בשל חוויות ילדות וקיומם של גבולות לא ברורים. אף כיום היא מתקשה ליתן אמון בגורמי תמיכה וטיפול ומעדיפה להיעזר במכריה וחבריה. על אף האמור כיום, בשונה מן העבר, הסכימה הנאשמת להפנייתה למסגרות הרווחה לשם טיפול באלימות.

12. לסיכום, ניכר כי התנהגותה של הנאשמת נעשתה על רקע קשיים ביציבות שאפיינו את מהלך חייה וכתגובה לא מווסתת לפגיעות בה מצד המתלונן, וכדרך תוקפנית להתמודדות עם קונפליקטים עמו. ההליך המשפטי העלה את מודעותה לכשליה ההתנהגותיים וגרמו לה לקבל אחריות בגינם. בכדי

להפחית את הסיכון הגבוה להישנות מקרים דומים בעתיד, לנוכח מצבה הנפשי המעורער, יש לשלבה ביחידה לטיפול ומניעת אלימות במשפחה וכן במעקב וטיפול פסיכיאטרי. לשם כך, ממליץ שירות המבחן להעמיד את הנאשמת במבחן למשך שנה. במהלך תקופה זו תהא הנאשמת נתונה במעקב אחר השתלבותה בטיפול קבוצתי ופסיכיאטרי. באשר לשאלת ההרשעה, לאור העובדה כי אין לחובת הנאשמת הרשעות קודמות ולאור התרשמותם מקשייה הרבים של הנאשמת ומן הפגיעה הצפויה בדימויה באם תורשע, וכאקט שיעודד את תהליך השיקום שלה, המליץ שירות המבחן שלא להרשיעה.

טיעוני הצדדים לעונש:

13. המאשימה טענה כי אין לנאשמת הרשעות קודמות. לדבריה, הסדר הטיעון, במסגרתו תוקן כתב האישום, נעשה בעקבות נסיבותיו הייחודיות של התיק ושל הנאשמת, הודאתה והחיסכון בזמן השיפוטי ולנוכח נסיבות חייה הלא קלות, כפי שעולה מן התסקיר. הנאשמת אושפזה באופן כפוי במהלך הליך זה ובהמשך השתפר מצבה בעקבות טיפול תרופתי בו היא מתמידה. שירות המבחן התרשם מן הצורך בהמשך הטיפול בכדי להפחית מסוכנות עתידית, ולכן המליץ לשלבה ביחידה למניעת אלימות במשפחה. המאשימה סבורה כי יש להותיר את הרשעת הנאשמת על כנה, מאחר ומקרה זה אינו עומד בקריטריונים שנקבעו בהלכת כתב. לנוכח נסיבות העניין, סבורה המאשימה כי יש לגזור על הנאשמת מאסר מותנה, וכן צו מבחן למשך 3 שנים.

14. ב"כ הנאשמת פתח וטען כי עסקינן במקרה יוצא דופן המצדיק גישה טיפולית שיקומית טהורה. עסקינן בנאשמת, אם לחמישה ילדים. העבירות בהן הודתה הינן הראשונות שביצעה, ואף הן בוצעו במהלך יממה אחת בחייה, על רקע נסיבות אישיות טרגיות ומשבר נפשי קשה, בשילוב עימות חריף עם אבי בנה בנגוע למשמורת. במהלך ההליך בתיק זה נשללה חירותה של הנאשמת לתקופה ארוכה, הן במהלך האשפוז הכפוי והן לאחר מכן, עת שהתה במעצר בית מלא ובתנאים מגבילים. כעת הגיעה השעה להבין את מצבה, לחמול ולעודד אותה. שירות המבחן התרשם כי הנאשמת במצב שברירי, במצב נפשי רגיש, ולכן הרשעה תכביד על הטיפול והשיקום הצפוי לה. די בכך, לשיטתו, כדי להצדיק הימנעות מהרשעה. לנוכח האמור, עתר הסנגור לאמץ את המלצת שירות המבחן, להימנע מהרשעת הנאשמת ולהסתפק במבחן טהור למשך 12 חודשים.

15. הנאשמת הביעה צער על מעשיה וטענה כי היא מנסה להשתנות. לדבריה, הטיפול עוזר לה מכל הבחינות, היא מבקרת את ילדיה והיא מוכנה לעמוד בצו המבחן.

16. בסמוך למועד השמעת גזר הדין, הוגשה מטעם ההגנה חוות דעת מומחה נוספת, אשר נערכה ע"י ד"ר סילביו גוטקובסקי בתאריך 2.12.16, בה נטען כי מאז שוחררה הנאשמת מאשפוז פסיכיאטרי היא נתונה במעקב ובטיפול, אשר הובילו לשיפור והטבה במצבה. להערכתו, הנאשמת עדיין זקוקה לעידוד ולהכוונה מצד הגורמים המטפלים, ולכן הרשעתה בדין עלולה להסב לה נזק נפשי של ממש ואף תקשה על שיקומה.

דין והכרעה:

17. סעיף 71א(ב) לחוק העונשין מסמיק בית משפט, אשר מצא כי נאשם ביצע עבירה, להימנע מהרשעתו,

וליתן צו שירות לתועלת הציבור בלא הרשעה. סעיף 192א' לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 מסמך בית משפט שהרשיע נאשם לבטל את ההרשעה במסגרת גזר הדין, ולהטיל עליו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור.

18. הכלל בשיטת משפטנו קובע כי בגיר אשר ביצע עבירה יורשע בדין, וברי כי הימנעות מהרשעה בדין הינה החריג לכלל הנ"ל:

"החלופה העונשית של הימנעות מהרשעה, תוך הטלת צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, מהווה, ביסודה, חריג לכלל הרחב הנטוע בתורת הענישה לפיו, מקום שהוכחה אשמתו של אדם, יש להרשיעו בדין. הרשעתו של מי שעבר עבירה פלילית, היא פועל יוצא מהפרת הנורמה הפלילית, והיא מהווה חוליה טבעית הנגזרת מהוכחת האשמה הפלילית. הרשעת נאשם בעקבות הוכחת אשמתו מממשת את תכלית ההליך הפלילי, ומשלימה את שלביו השונים; היא מגשימה את ערך השוויון בין נאשמים בהליך הפלילי, ומונעת הפלייה בדרך החלתו..."

[ע"פ 9893/06 אסנת אלון לאופר נ' מדינת ישראל (31.12.2007), פסקה 8 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה]

19. פסיקה ענפה קיימת בנוגע למסגרת הנורמטיבית להפעלת שיקול הדעת השיפוטי בכל הקשור לבקשת נאשם להימנע מהרשעתו [ראו, למשל ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3) 685, 689 (2000); ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (2009)].

20. תמצית ההלכה היא כי על בית המשפט לשקול בכף המאזניים האחת את השפעת ההרשעה על הנאשם ועל סיכויי שיקומו. בכף המאזניים השנייה ישקול בית המשפט את סוג העבירה, חומרתה ונסיבות ביצועה, ולאחר מכן יחליט האם כל אלה מאפשרים לוותר על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה. כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת פגיעתה של ההרשעה הפלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין תועלתה של ההרשעה לאינטרס הציבורי-חברתי הכללי, נתון בידי בית המשפט הכוח להחליט כי, חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדין [ע"פ 9893/06 בעניין לאופר, לעיל, פסקה 9; ראו גם עפ"ג (מרכז) 44065-04-12 מדינת ישראל נ' בוריס דאנו (15.7.2012)].

21. ככלל, נקבעו בפסיקה שני מבחנים מרכזיים ומצטברים לסיום הליך ללא הרשעה:

א. סוג העבירה, חומרתה ונסיבותיה והאם אפשר בנסיבות אלה לוותר על ההרשעה מבלי שהדבר יפגע באופן חמור באינטרס הציבורי שיש בהרשעה.

ב. נסיבותיו האישיות של הנאשם והפגיעה הצפויה לו והאם הנזק הצפוי להיגרם לו עקב ההרשעה הינו כזה הפוגע בסיכויי שיקומו וחורג מהראוי בנסיבות העניין.

(ראו ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3), 337 (1997)); רע"פ 6904/09, **בלוך נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו], מיום 26.11.09; ע"פ 9150/08 **מדינת ישראל נ' ביטון** [פורסם בנבו], מיום 23.7.09 וכן רע"פ 5579/10 **דוד קריה נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו], מיום 2.8.10).

22. אלא שכמעט לכל כלל יוצאים מן הכלל, וכך גם בענייננו. המשפט מניח, כי במורכבות החיים האנושיים על תהפוכותיהם, בהשתקפותם בהליך הפלילי, עשויים להיווצר מצבים קיצוניים אשר אינם מתאימים להחלת העקרון העונשי הרחב, המחייב הרשעה פלילית בעקבות הוכחת אשמה. במצבים חריגים מיוחדים ויוצאי דופן, כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת פגיעתה של ההרשעה הפלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין תועלתה של ההרשעה לאינטרס הציבורי-חברתי הכללי, נתון בידי בית המשפט הכוח להחליט כי, חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדיון.

23. לצורך כך, יש להתחשב, מן הצד האחד, במשמעותה של העבירה שנעברה מבחינת השלכתה על הנורמות החברתיות, והמסר הציבורי המתחייב מהן; יש להתחשב בזהותו של עובר העבירה ובמעמדו בציבור, ולבחון באיזו מידה זהותו משפיעה על עוצמת הפגיעה שנגרמה מהעבירה על המערכת הציבורית; יש לשקול במבט רחב גם את השפעת אי ההרשעה על ההליך הפלילי בכללותו, ואת המסר החברתי שאי הרשעה עלול לאצור בחובו בנסיבות העניין הספציפי.

24. יש לתת את הדעת לנאשם האינדיבידואלי, לנסיבותיו האישיות המיוחדות, ולהשפעת ההרשעה על חייו, ועל סיכויי שיקומו; יש לקחת בחשבון נסיבות אישיות שונות - גיל, עבר פלילי קודם, ונתונים שונים הקשורים למצבו האישי והבריאותי, לרבות זה הנפשי. יש לבחון את השפעת ההרשעה על עיסוקו המקצועי של הנאשם, ועל מצבו הכלכלי והמשפחתי. בסופו של יום, ניצבת השאלה בכל עוצמתה - האם, בנסיבות המיוחדות של העניין, השיקול האינדיבידואלי, על היבטיו השונים, גובר על השיקול הציבורי-מערכתי הכללי, באופן שהגם שהנאשם ביצע את העבירה בה הואשם, סובלת הנורמה החברתית הכללית את אי הרשעתו בדיון.

מן הכלל אל הפרט :

25. הן שירות המבחן והן ב"כ הנאשמת הדגישו את הצורך לעודד את הנאשמת לקראת המשכו של ההליך הטיפולי - שיקומי הממושך, בו כבר החלה. אף המאשימה סבורה כי נסיבותיו הייחודיות של המקרה מחייבות הליך טיפולי - שיקומי זה, ואף למשך זמן ארוך יותר מכפי שהוצע על ידי שירות המבחן. המחלוקת בין הצדדים נסובה אך באשר לשאלה האם נסיבות העניין מחייבות הותרת ההרשעה על כנה, בד בבד עם הליך טיפולי - שיקומי זה. לעניין זה ראו דברי כב' השופט רמי אמיר ב - עפ"ג (מח' מרכז-לוד) 44406-12-11 **שואהנה נ' מדינת ישראל** (16.2.12):

"שיקולי השיקום הם רק אחד משיקולי הענישה, ולכן דרישת הנזק המיוחד הנובע מעצם ההרשעה נשקלת כנגד חומרת העבירה, וכנגד תכליות הענישה המבוססות על חומרת העבירה, קרי הרתעת הנאשמת והרתעת הרבים. שקילה משולבת זו של תכליות ושיקולי הענישה נעשית כבמקבילית כוחות, כך שכלל שהעבירה פחותה בחומרתה כן ניתן משקל יתר לשיקולי השיקום, וממילא נפחית במידת החומרה והקונקרטיזם

שנדרוש מהנזק הנובע מההרשעה. אין זו רטוריקה משפטית שמכסה על פרקטיקה שיפוטית אחרת. מדובר בשיקול דעת שיפוטי שמושם בנסיבות כל עניין על ידי איזון הולם של שיקולי הענישה השונים".

באותה פרשה ציין כב' השופט מנחם פינקלשטיין, כי יתכן שהפתרון לקשיים אשר ניצבים בפני בתי המשפט בישום הלכת כתב ימצא בכך שמול האינטרס הציבורי יעמדו נסיבותיו האישיות של הנאשם כולן, בלא שהדגש העיקרי יהיה על סיכוי העסקתו בעתיד (שם, בפסקה 14).

26. העבירות בהן הודתה הנאשמת פוגעות בערכים מוגנים כגון שמירה על שלמות גופו, פרטיותו וחופש הפעולה של המתלונן, וכן על החובה לקיים החלטות שיפוטיות ולהגן על שלטון החוק. מתחם הענישה הראוי בנסיבות המקרה הינו החל מאי הרשעה והטלת צו מבחן ו/או של"צ, עובר למאסר על תנאי ועד למאסר למשך מספר חודשים, כך שניתן לרצותו בעבודות שירות, בצירוף עונשים נלווים.

27. הבחירה שלא להרשיע נאשם משקפת את בחירת בית-המשפט לנקוט בעניינו אמצעי שיקום חלף הסנקציות התגמוליות. בהיעדר הרשעה גוברת יד האמצעים המתקנים - המבחן ועבודות השירות לתועלת הציבור, ובין האמצעים האלה אך טבעי, במקרים המתאימים, לכלול אף את החיוב בפיצוי הנפגע.

28. בע"פ 8528/12 ציפורה אלירן נ' מדינת ישראל, (ניתן ביום 3.3.13) קבע כב' השופט שוהם, בהסתמך על פסיקה קודמת כי -

"...יש להידרש לשאלה, האם עצם ההרשעה עלול לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשמת, וכפי שנקבע בעניין ביטון, על בית המשפט להשתכנע "כי הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשמת בעטייה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המעטה שזו תניב.

... בבוא בית המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשמת, יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשמת נזק כלשהו בעתיד. בעניין פריגין ציינתי, בהקשר זה, כי קבלת הגישה, לפיה יש לבחון נזקים אפשריים, העלולים להתרחש בעתיד, גם אם מדובר בנאשמים צעירים, "תחייב את בית המשפט להידרש לתרחישים תיאורטיים, שאין לדעת אם יתממשו בעתיד, ולא ברור כלל עד כמה תהיה להרשעה בדין השפעה על התכנותם של אותם תרחישים".

(ראה גם החלטותיו של כב' השופט שוהם ברע"פ 5115/13 מנחם שרון נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 8.9.13; ברע"פ 1439/13 קשת נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 4.3.13 וברע"פ 9118/12 פריגין נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 6.12.12).

29. באשר לסוגיית חומרת העבירה והפגיעה בשיקולי הענישה האחרים, סבורני כי במקרה דנן מדובר בעבירות שאינן ברף חומרה גבוה ועל כן מאפשרות בחינת האפשרות לסיום ההליך ללא הרשעה. לא נעלם מעיני הרקע לביצוען של העבירות, העובדה כי במעשיה, פגעה הנאשמת לא רק במתלונן, אלא בעיקר בילדיה.

על אף זאת, סבורני כי אין בהימנעות מהרשעת הנאשמת בנסיבות העניין כדי לפגוע באינטרס הציבורי.

30. מעשיה של הנאשמת התמצו אך באיום טלפוני על המתלונן ובהפרת צו שיפוטי בכל הנוגע למשמורת. במעשיה לא גרמה הנאשמת למתלונן או לילדיה נזק פיזי ולא הוכח כי נגרם נזק נפשי כלשהו. הנאשמת הודתה במיוחס לה והעובדה כי עסקינן בהסתבכותה הראשונה עם החוק, מחזקת את הרושם לפיו הימנעות מהרשעת הנאשמת במקרה זה לא תפגע באינטרס הציבורי או בשיקולי ההרתעה פגיעה אשר לא ניתן להשלים עמה או להחילה. סבורני כי דווקא הרשעת הנאשמת עלולה לפגוע בהליך הטיפול - שיקומי בו היא מצויה ואשר טרם הושלם. הרשעת הנאשמת בשלב זה, כאשר מן התסקירים עולה תמונה חד משמעית בדבר נסיבות חייה הקשות, מצבה הרגשי - הנפשי הקשה אף כיום והעובדה כי קיים חשש להידרדרות נוספת במצבים קיצוניים, אינה מתיישבת עם האינטרס הציבורי בנסיבותיו של תיק זה, וממילא תקהה מעוקצו של תהליך טיפולי זה אשר כאמור הנאשמת מצויה בעיצומו.

31. ראוי להדגיש, כי עסקינן במקרה חריג בנסיבותיו, הן אלו המתוארות בכתב האישום המתוקן והן אלו אשר התרחשו במהלך ההליך המשפטי. נזכיר כי הנאשמת נמצאה על ידי הפסיכיאטר המחוזי כבלתי כשירה לעמוד לדין, ואף נקבע כי במועד ביצוע העבירות לא הייתה אחראית למעשה בשל מצב פסיכיאטרי פעיל. במצב עניינים זה, ניתן היה, כמקובל, להורות על הפסקת ההליך המשפטי וכלל לא היינו נדרשים למחלוקת זו בסוגיית ההרשעה. דא עקא, הנאשמת בחרה שלא לקבל מצב עניינים זה ולשכנע, באמצעות חוות דעת מומחה מטעמה, כי היא כשירה לעמוד לדין, כפי שאכן נקבע בסופו של יום לנוכח חוות דעת עדכנית מטעם הפסיכיאטר המחוזי. עסקינן ללא ספק בנסיבות בלתי שגרתיות המצדיקות התייחסות בלתי שגרתית, התבוננות רחבה יותר מן המקובל, ואף חריגה מן הכלל לפיו יש להרשיע נאשם בדיון.

32. שיקולי ההרתעה והאכיפה השוויונית מחייבים כידוע הרשעת נאשם אשר אשמתו הוכחה. עם זאת, שיקולים אלו פועלים ביתר שאת כאשר חומרת העבירה גדולה יותר והנזקים לפרט רבים, שלא כבמקרה שלפניי. באשר לדרישה בדבר העדרה של פגיעה קונקרטיה בשיקומה ועתידה של הנאשמת, סבורני כי יש לבחון במקרה זה את העניין בראיה רחבה יותר משאלת השפעת הרשעת הנאשמת על אפשרויות התעסוקה העומדים לפניה בעתיד, כפי שנעשה בדרך כלל. במקרה דנן, בטרם אפשרויות תעסוקה שונות יפתחו בפני הנאשמת, עליה להתרכז בשיפור מצבה הנפשי ובקבלת כלים להתמודד עם סיטואציות קיצוניות במהלך חייה, זאת בעיקר לנוכח האמור בתסקיר שירות המבחן המצביע על קשייה של הנאשמת מול המתלונן, בכל הנוגע למשמורת והסדרי הראייה.

33. בחינת מכלול נסיבות העניין; התהליך הטיפולי והמשמעותי אותו עברה הנאשמת מאז הוגש כתב האישום המקורי ועד היום (בהקשר זה, לבקשתי, הוגשו לעיוני במהלך ההליך עדכונים מטעם הפסיכיאטר המטפל בנאשמת בנוגע למתן טיפול תרופתי רציף); נכונותה להמשיך בתהליך הטיפולי בו החלה, תהליך אשר ניתן כבר כיום לראות בבירור את פירותיו, ולנוכח העובדה כי אין עסקינן במקרה אשר חומרתו כה רבה כך שאין הוא מאפשר סטייה מן הכלל האמור, יש בשיקולים הללו כמכלול להצדיק הימנעות מהרשעת הנאשמת בדיון, כחריג לכלל הנהוג. סבורני כי במקרה שלפניי יש להעניק משקל רב ועודף לשינוי שחל בנאשמת בזמן שחלף מאז ביצוען של העבירות, הפנמת חומרת מעשיה והצורך בהמשך טיפול.

34. על אף שלא הוכח נזק קונקרטי מידי באם תורשע הנאשמת, מאחר וסוג העבירה ונסיבותיה הינם ברף הנמוך של החומרה, ומבלי להקל ראש בהם או בתחושותיו של המתלונן בעת ביצוען וודאי שלא במצבם של

ילדיה של הנאשמת, סבורני כי ניתן להניח, ובהקשר זה להסתמך אף על המלצת שירות המבחן אשר הינו גוף טיפולי שיקומי, כי הרשעת הנאשמת, אשר את העבירות ביצעה הלכה למעשה בלא שהייתה מסוגלת להימנע מהן באותה עת (לנוכח מצב פסיכופיזי), ובהתחשב במורכבות מערכת היחסים הזוגית הלא מוצלחת בינה לבין המתלונן, אשר כבר אינה קיימת, עלולה הרשעת הנאשמת לפגוע בשיקומה העתידי ובנכונותה להירתם להליך זה לאורך זמן, וזאת מעבר למידה הדרושה.

35. סבורני כי האפשרות לפיה תעמוד הנאשמת בתקופת מבחן למשך שנה (בהקשר זה לא מצאתי עילה להתערב בהערכת שירות המבחן ולהאריך את התקופה) במהלכה תסיים אף את התהליך השיקומי, כמוה כחרב מעל ראשה. במידה ובתקופה זו לא תתמיד בתהליך זה או תפר את תנאי הצו ותבצע עבירות נוספות, יוחזר עניינה לדיון מחודש. אף בכך יש משום שיקול אשר מצדיק היעדרות לבקשת ההגנה.

36. על אף שעמדתה העונשית של המאשימה לכשעצמה אינה מופרזת, סבורני כי בנסיבותיו הייחודיות של מקרה זה ניתן לצעוד צעד נוסף למען הצלחת התהליך השיקומי, תהליך אשר הינו מתחייב אף לדעת המאשימה. הדבר יסייע בעתיד הן לנאשמת והן לילדיה, והוא אף מתיישב, ללא ספק, עם האינטרס ציבורי. הרשעת הנאשמת בנסיבות המקרה, עלולה להכתים את שמה ולפגוע בדימויה העצמי (ולנוכח מצבה הנפשי הרגיש יש אף לכך חשיבות), להוסיף על קשייה הכלכליים והנפשיים בעתיד, עליהם ניתן ללמוד ארוכות מתסקיר שירות המבחן וחוות הדעת הפסיכיאטריות השונות ומן הדיונים שהתקיימו בעניינה. במהלך התהליך המשפטי למדה הנאשמת להיעזר בגורמים טיפוליים, הן שירות המבחן והן פסיכיאטר מטעמה. יכולתה להתמודד טוב יותר עם תוצאות הליכי המשמורת תשתפר במהלך תקופת המבחן לאחר שתרכוש כלים נוספים לכך. לא התעלמתי מן החשש שהביעה המאשימה, לנוכח האמור בתסקיר, להישנות מעשים דומים בעתיד. עם זאת, חשש זה קשור קשר הדוק למצבה הנפשי של הנאשמת בלבד, ולא להיותה מסוכנת מטעמים אחרים. טיפול ושיפור מצבה הנפשי יפחית מאוד ואולי אף יבטל כליל חשש זה.

37. באיזון בין השיקולים השונים, ובעיקר התוצאות הלא קשות של מעשיה; העובדה כי בוצעו עת הייתה נתונה במצב פסיכופיזי ולמעשה לא הייתה אחראית למעשה; הודאתה על אף האמור ועברה הנקי, סבורני כי ראוי לבכר את שיקול השיקום על פני שיקול ההלימה. הותרת ההרשעה נזקה עולה לאין שיעור על כל טובה שעשויה לצמוח לאינטרס הציבורי מהרשעת הנאשמת. לנוכח האמור, החלטתי להשית על הנאשמת צו מבחן, בהתאם להמלצת שירות המבחן וכן התחייבות כספית.

37. **סוף דבר:**

א. אני מורה על ביטול הרשעת הנאשמת.

ב. אני מטיל על הנאשמת צו מבחן למשך שנה מהיום. הנאשמת תהיה בקשר עם שירות המבחן, ותפעל על פי הוראות שיינתנו לה מפעם לפעם על ידי שירות המבחן, ותתייצב לשיחות ו/או לטיפולים כפי שייקבע.

הובהר לנאשמת כי אי עמידה בתנאי הצו, לרבות אי שיתוף פעולה עם שירות המבחן, עלול להביא להפקעת הצו ולחידוש הדיון בעניינה.

ג. הנאשמת תחתום על התחייבות בסך של 2,000 ₪, או 20 ימי מאסר תמורתה, לפיה תימנע הנאשמת במשך שנה מהיום מביצוע העבירות המיוחסות לה בכתב האישום המתוקן.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בנצרת תוך 45 ימים.

ניתנה והודעה היום ד' כסלו תשע"ז,
04/12/2016 במעמד הנוכחים.
יריב נבון, שופט